

Analyse, vurdering og diskussion – DATA

Analysér og vurdér tekst 1 "Kunstig intelligens er vores eneste redning. Men vi har brug for et wake-upcall" med særligt fokus på tekstens argumentation og retorik. Din analyse skal indeholde en analyse af de grønne punkter. Hvis du har mod på det, kan du inddrage en analyse af de orange punkter:

- Kommunikationssituationen
- Argumentationen (Toulmin)
- Argumenttyper
- Appelformer
- Retoriske virkemidler

Herefter skal du diskutere tekstens centrale synspunkter med udgangspunkt i opgavesættets overordnede emne. I din diskussion skal du i øvrigt inddrage tekst 2 "Rå data skal knække verdens problemer, men farerne for kontrol og overvågning er betydelige" af Thomas Gringer Jakobsen.

Brug diskussionscirklen til at strukturere din diskussion.

Husk:

- Giv din opgave overskriften: Kunstig intelligens er vores eneste redning.
- Længde: ca. 3 normalsider af 2400 tegn med mellemrum.

I analysen skal du analysere tekstens argumentation og retorik, herunder brugen af sproglige virkemidler. Der skal være et tydeligt fokus i analysen, og dine iagttagelser skal underbygges med tekstdokumentation. Analysen skal munde ud i en vurdering af, hvor nuanceret og relevant tekstens samlede argumentation er.

I diskussionen skal du undersøge forskellige synspunkter på det emne, tekst 2 behandler. Diskussionen skal inddrage og videreudvikle de centrale synspunkter i tekst 2 og holde dem op imod egne og udvalgte synspunkter fra den eller de selvvalgte tekster. De inddragede synspunkter skal således bidrage til at nuancere diskussionen.

Tekst 1

Thomas Telving: ”Kunstig intelligens er vores eneste redning. Men vi har brug for et wakeuptime”

Debatindlæg, Information, 28. oktober 2020

Kunstig intelligens er vores eneste redning. Men vi har brug for et wakeuptime

I løbet af kort tid vil vi være omgivet af kommunikation, som er produceret af computere, men som er vanskelig at skelne fra noget, der er afsendt af et menneske. Derfor bør vi overveje, hvordan vi vil integrere kunstig intelligens i vores tilværelse

KOMMENTAR

Af Thomas Telving

Selvstændig konsulent og foredragsholder, cand.mag. i filosofi

»Jeg er ikke et menneske. Jeg er en robot. En tænkende robot.« Sådan indleder computerprogrammet GTP-3 en artikel, som for nylig blev bragt i The Guardian. GTP-3 er i stand til med ganske få input at producere artikler, som til forveksling ser ud til at

være skrevet af mennesker.

Det britiske medie havde bedt robotten om at skrive en artikel, der argumenterer for, at kunstig intelligens ikke er en trussel mod menneskeheden, og det bliver hurtigt ganske underholdende.

GTP-3 forsøger at berolige os ved at skrive, at den vil gøre alt, hvad der står i dens magt for at undgå at udslutte menneskeheden, selv hvis det indebærer at ofre sin egen eksistens for at redde os. Ja, faktisk ser den det som en ren og skær logisk nødvendighed at ofre sig for menneskehedens skyld. Alternativet – at blive ved at eksistere – vil nemlig ifølge GTP-3 uundgåeligt medføre, at vi mennesker utilsigtet kommer til at programmere den til at udslutte os.

Hvad der skulle være et beroligende argument fra robotten side, ender altså på spidsfindig vis med at underbygge den tilbage-

vendende advarsel fra kritikere af kunstig intelligens: Dette her ender galt!

Juridisk eftertanke

Artiklen fra The Guardian kan sandt nok virke foruroligende, men før vi går i panik, er det værd at huske, at de milliarder af ord og sætninger, GTP-3 har tygget sig igennem for at lære at skrive, er produceret af mennesker. Det er med andre ord en tilsnigelse at sige, at GTP-3 selv tænker sig frem til, at det kan være nødvendigt at fjerne kunstig intelligens for at redde menneskeheden.

Det er mere dækkende – om end forenklet – at sige, at den afspejler den frygt for kunstig intelligens, mennesker selv har givet udtryk for i artikler, robotten har læst.

Det betyder imidlertid ikke, at GTP-3 ikke giver stof til eftertanke. Det, der i første omgang bør få os op af stolen, handler bare

ikke om, hvorvidt kunstig intelligens på sigt vil fjerne os fra planetens overflade.

Det handler først og frem-

95 mest om jura og etik.

Når GTP-3 kommer ud på markedet, vil den blive sat til at producere både avis-

100 artikler, indhold til sociale medier, reklametekster og computerkode. Den vil

også blive implementeret i chatbots, som yder service,

105 når vi køber ting på nettet, og den vil hyggesludre med os som tidsfordriv. I

løbet at kort tid omgives vi med andre ord af kommunikation, som er vanskelig

110 at skelne fra noget, der er afsendt af et menneske.

Man behøver ikke være fuldtidskonspirationsteoretiker med fastmonteret

115 sølvpapirshat for at få øje på visse risici for manipulerende misbrug. I Cambridge Analytica-sagen

blev data om vælgere brugt

120 til at målrette politiske budskaber via Facebook.

Metoden antages i dag at have medvirket til Donald Trumps valgsejr i 2016.

125 Med GTP-3 vil en tilsvarende kampagne kunne udformes langt mere effektivt og sofistikeret uden betydelig brug af menneskelige ressourcer.

130 Muligheden for misbrug bør ikke lede os til at forbyde GTP-3. Vi forbyder heller ikke kager, knive og

135 whisky, fordi forkert brug

Vi er nødt til at drøfte, om det skal være op til den enkelte at værne sig mod eventuel manipulation, eller om det er et ansvar, vi vil løfte i fællesskab

af alle tre kan være farlig.

Men vi er nødt til at drøfte, om det skal være op til den enkelte at værne sig mod

140 eventuel manipulation,

eller om det er et ansvar, vi vil løfte i fællesskab. For

eksempel ved at gøre det lovpligtigt at anføre, om

145 et givent stykke kommunikation er produceret og afsendt af en robot.

Fabrikeret kærestebreve

Den anden vigtige efter-

150 tanke, GTP-3 bør føre til, er af etisk og eksistentiel karakter. Vi gør nemlig

hver især klogt i at gå et spadestik dybere i over-

155 vejelserne om, hvad vi vil bruge vores tid på, og hvad vi finder værdifuldt.

Forestil dig, at en politiker beder GTP-3 om at skrive

160 et indlæg til Information, der argumenterer overbe-

visende for hendes synspunkt. Uanset hvor bega-

vet artiklen fremstår, vil

165 vi så synes, at artiklen har værdi for os, når den ikke kommer fra et menneske med følelser, intentioner og holdninger?

170 Eller forestil dig, at din kæreste pludselig begynder at skrive stribet af fine, poetiske kærlighedsbeskeder til dig, men at du senere

175 finder ud af, at de var lavet af GTP-3. Vil beskederne have værdi for dig? Vil de være noget værd,

når de ikke kommer fra en

180 person med et indre liv?

Personligt tror jeg ikke meget på dystopiske scenarier om robotternes

fjendtlige magtovertagelse.

185 Tværtimod tror jeg, at kunstig intelligens er vores eneste redning mod både

klimaforandringer, krig, sult og radikalisering.

190 Ikke desto mindre vil det være klogt af os at se GTP-3 som et eksistentielt og

juridisk wake-up call. Vil vi

flette vores liv helt sammen med kunstig intelli-

195 gens, hvis blot det giver os behag? Det er et valg, hver enkelt af os må træffe på

egne vegne.

200 Spørgsmålet er, om valget kan træffes på et oplyst grundlag uden at gøre det

til lovpligtig forbrugeroplysning, om man taler med

205 en robot eller et menneske.

debat@information.dk

Tekst 2

Thomas Gringer Jakobsen: ”Rå data skal knække verdens problemer, men farerne for kontrol og overvågning er betydelige” (uddrag)

Artikel, POV, 13. maj 2019

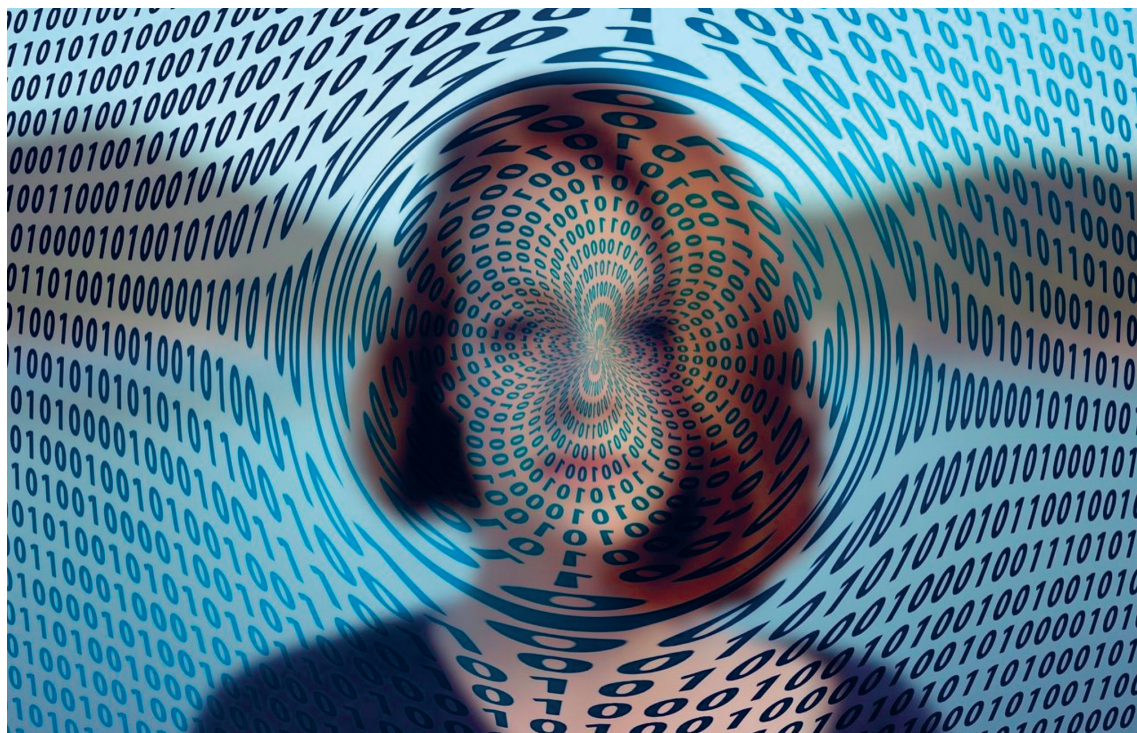

Illustration: MaxPixel.net

Rå data skal knække verdens problemer men farerne for kontrol og overvågning er betydelige

Publiceret 13/05/2019 i Internationalt/Digitalt/POV Business/SDG - FN's Verdensmål af Thomas Gringer Jakobsen

- ¹ **POV BUSINESS // ANALYSE // BIG DATA – De seneste års eksplosive vækst i data skal bruges til at gøre verden bedre, mener FN. For ‘big data’ kan gøre en verden til forskel for udviklingsarbejde og kan være afgørende for at nå Verdensmålene for bæredygtig udvikling. Men det bliver en svær**
- ⁵ **balancegang, for sporing af millioner af menneskers daglige færden kan også bruges til politisk kontrol. Her påkalder overvågningen i Kina sig særlig opmærksomhed og bekymring. Derfor bliver det afgørende, hvordan verdens lande vælger at bruge deres datakraft.**

- Både i Danmark og i resten af verden er borgerne begyndt at trække meget lange data-
- ¹⁰ **spor efter sig, uden at vi egentlig mærker det store til det.**

Disse data indeholder imidlertid mængder af viden, og viden er som bekendt magt.

Tallet er fascinerende og enormt, men hvert enkelt registreret datapunkt ser umiddelbart ret kedeligt ud: For eksempel, at en mobiltelefon bevægede sig fra en mobilmasts område til et andet, eller at et supermarked solgte seks dåseøl tirsdag formiddag

---

Og det er ikke småting, vi taler om. Den samlede mængde af registrerede data i verden er eksploderet på få år og forsætter med at stige enormt hurtigt. Ifølge nye tal fra analysevirksomheden International Data Centre forventes den totale mængde af data i verden
15 at blive mere end femdoblet de næste seks år, til 75.000 milliarder gigabytes i 2025.

Tallet er fascinerende og enormt, men hvert enkelt registreret datapunkt ser umiddelbart ret kedeligt ud:

For eksempel, at en mobiltelefon bevægede sig fra en mobilmasts område til et andet, eller at et supermarked solgte seks dåseøl tirsdag formiddag.

20 Det kræver supercomputere at finde mønstre i dyngerne af tilsyneladende ligegyldige informationer, men så er gevinsten til gengæld til at tage og føle på.

Vindmøller fra Vestas har tusindvis af sensorer

Private virksomheder var de første til at se mulighederne i at beherske data, og det handler ikke kun om internetgiganter som Google og Facebook.

25 For eksempel begyndte danske Vestas i 1990 at høste data fra vindmøller. Det er ikke til at se det udefra, men i dag har hver vindmølle op mod tusind sensorer, der konstant måler temperatur, omdrejninger og andre data. Hvert sekund høster virksomheden på den måde 50 millioner datapunkter fra deres 35.000 vindmøller verden over.

Alle disse data bliver gemt, og Vestas bruger så tre supercomputere til at dykke ned i
30 havet af rå data for at finde mønstre. For eksempel ved at analysere, hvornår det bedst kan betale sig at skifte hver enkelt reservedel, så møllerne kan få maksimal driftstid.

I de seneste år er det blevet tydeligt, at big data også kan gøre en verden til forskel for udviklingsarbejde og kan være afgørende for at nå Verdensmålene for bæredygtig udvikling

---

For virksomhederne handler de mange data selvfølgelig om at tjene penge, men i de seneste år er det blevet tydeligt, at big data også kan gøre en verden til forskel for udviklingsarbejde og kan være afgørende for at nå Verdensmålene for bæredygtig udvikling.

³⁵ Analyser af, hvem der ringer til hvem på mobilnettet har vist sig at kunne forudsige med 95 procents nøjagtighed, hvordan personer i en befolkning bevæger sig omkring. Selv i kaotiske situationer, som efter et jordskælv, ligger nøjagtigheden stadig på omkring 85 procent.

I Kenya er den slags data blevet brugt til at forudsige rejse- og migrationsmønstre, for
⁴⁰ at forstå hvordan malaria og andre smitsomme sygdomme spredt sig. Computeranalyser af store mængder sundhedsdata spillede også en vigtig rolle i at bekæmpe ebola, da virusset brød ud i flere lande i Vestafrika

Vi står midt i en datarevolution

Vi står nu midt i en data-revolution, mener FN, som derfor også er begyndt at indsamle
⁴⁵ og bruge langt mere data i sit arbejde.

Den internationale organisation har oprettet en særlig afdeling ved navn Global Pulse, der laver konkrete dataløsninger for at bidrage til Verdensmålene for bæredygtig udvikling. Afdelingen har tre innovationslaboratorier, i Indonesien, Uganda og USA, og der er stigende efterspørgsel efter deres teknologi.

⁵⁰ Blandt de seneste projekter fra Global Pulse er et system til automatisk analyse af satellitbilleder, hvor man for eksempel lynhurtigt kan tælle antallet af telte og bygninger i en flygtningelejr.

Et computersystem, der automatisk scanner kommunikation på sociale medier og endda opfanger, hvad der siges i radioudsendelser ... vil for eksempel kunne bruges til at forudsige et kommende folkemord

---

Der er planer om at opgradere systemet til også at kunne holde styr på skaderne efter oversvømmelser og at kunne registrere, hvis kulturelle bygninger bliver beskadiget, som
⁵⁵ da Islamisk Stat sprængte gamle templer i Irak og Syrien i luften.

Mere kontroversielt er det såkaldte Qatalog, som er et computersystem, der automatisk scanner kommunikation på sociale medier og endda opfanger, hvad der siges i radioudsendelser.

Programmet udtrækker, analyserer og visualiserer, hvad der optager folk for tiden, og
⁶⁰ der er planer om at opgradere Qatalog-systemet i år, så det kan inddrage data fra endnu flere kilder.

Den slags oplysninger vil for eksempel kunne bruges til at forudsige et kommende folkemord. I flere år før den enorme massakre i Rwanda i 1994 blev der udsendt propaganda, hvor mennesker fra Tutsistammen blev kaldt kakerlakker og slanger, der skulle
⁶⁵ udryddes. Ved at scanne medierne for den slags kodeord kan man få et tidligt varsel, før katastrofen sker.

Hvordan bekæmper man hadefuld tale uden at krænke ytringsfriheden?

Selvom de mange eksempler på dataløsninger kan gøre stor nytte, kan de også føre problemer med sig. FN lægger stor vægt på, at brugen af data skal ske på en ansvarlig måde.⁷⁰

Men det er et åbent spørgsmål, om man både kan skride ind mod hadefuld tale og på den anden side sikre ytringsfriheden. Det er på få år blevet en realitet, at verdens lande nu er i stand til at indrette overvågningssamfund, som tidligere kun fandtes i science fiction.

⁷⁵ Især vækker forholdene i Kina bekymring. Der er nu langt over en milliard kinesere, men der er kun ét parti, der sidder på al magten i landet.

Kineserne har nu opsat over 170 millioner højteknologiske overvågningskameraer, der scanner og analyserer alle, der bevæger sig på offentlige steder, og systemet genkender ansigter og registrerer højde, køn og etnicitet

---

Til gengæld har kineserne nu opsat over 170 millioner højteknologiske overvågningskameraer, og i løbet af de næste tre år forventes der at blive installeret yderligere 400 millioner.

⁸⁰ Kameraerne scanner og analyserer automatisk alle, der bevæger sig på offentlige steder, og systemet genkender ansigter og registrerer højde, køn og etnicitet. Information om hver person kan krydstjekkes med andre oplysninger, som nummerplader og hvem personen mødes med.

Ifølge de kinesiske myndigheder har loyldige borgere intet at være bange for.

⁸⁵ Men FN ønsker alligevel at sætte nogle retningslinjer for, hvordan verdens lande kan bruge data på en måde, der sikrer det enkelte menneske mod statens magt.

Det bliver ikke let. Selv, hvis et land ønsker at sikre anonymiteten, er metoderne til at analysere data blevet så effektive, at det i nogle tilfælde gør det muligt at identificere en person, selvom oplysninger som navn og adresse er fjernet.

⁹⁰ Det skyldes, at data indsamlet over lang tid om en persons færden i hverdagen indeholder dybe mønstre af adfærd.

Derfor bliver det afgørende, hvordan verdens lande vælger at bruge deres datakraft.